

Spis treści

17	_____	Wykaz skrótów i określeń
21	_____	Wstęp

Część I

Wprowadzenie do problematyki kodyfikacji prawa karnego Polski Ludowej

Rozdział 1

45 _____ **Zagadnienia ogólne**

45	_____	1.1. Prawo, przestępstwo, kara, państwo i „praworządność” w państwie komunistycznym a problem kodyfikacji prawa karnego
61	_____	1.2. Trzy nurty kodyfikacji prawa karnego materialnego PRL 1944–1969

Rozdział 2

67 _____ **Prawo karne początków „polskiej rewolucji socjalistycznej”: pierwsze regulacje prawne (1944–1947)**

69	_____	2.1. Pierwsze regulacje prawne – próba klasyfikacji
70	_____	2.1.1. Przestępstwa wojenne i kolaboracja – przepisy „odwetowe”
75	_____	2.1.2. Przepisy karne „porachunkowe”
77	_____	2.1.3. Ochrona funkcjonowania gospodarki, administracji i wymiaru sprawiedliwości
80	_____	2.2. Mały kodeks karny – czasowa czy etapowa ustawa karna?
88	_____	2.3. Wpływ przepisów prawa karnego wojskowego (1943–1945) na rozwój powszechnego prawa karnego

96	2.4. Problem wykładni przepisów prawa karnego materialnego 1947–1969
103	2.5. „Kawałkowana” kodyfikacja 1947–1949

Część II

Projekt Lernella

Rozdział 1

115	Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego 1947–1950 Unifikacja, kodyfikacja czy reforma?
115	1.1. Geneza i organizacja prac w latach 1947–1950
117	1.2. Program Henryka Świątkowskiego
120	1.3. Rozpoczęcie prac
128	1.4. Ankieta z 1948 roku
133	1.5. Drugie posiedzenie Komisji Kodyfikacyjnej – program Lernella
135	1.6. W kręgu systematyki części szczególnej
137	1.7. Przestępstwa gospodarcze – projekt Lernella
143	1.8. Przestępstwa przeciwko niepodległości, całości i ustrojowi Polski Ludowej – projekt Banczerza i Lernella
146	1.9. Przestępstwa przeciwko pokojowi i ludzkości – projekty Cypriana i Sawickiego oraz reorganizacja toku prac komisji
150	1.10. „Kawałkowana” kodyfikacja w latach 1950–1956
157	1.11. Wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej

Rozdział 2

163	Prawnokarna ochrona własności społecznej w świetle dekretów marcowych z 1953 roku
167	2.1. Geneza dekretów marcowych
172	2.2. Dekrety marcowe
176	2.2.1. Własność społeczna czy mienie społeczne?
181	2.2.2. Zagarnięcie mienia społecznego i problem recydywy
183	2.3. Podsumowanie

Rozdział 3

185 _____ **Komisja Konsultacyjno-Naukowa i Komisja Kodyfikacyjna Ministerstwa Sprawiedliwości 1950–1956**

- 188 _____ 3.1. Organizacja prac
- 188 _____ 3.1.1. Komisja Konsultacyjno-Naukowa
- 190 _____ 3.1.2. Komisja Kodyfikacyjna
- 191 _____ 3.2. Czynności organizacyjno-przygotowawcze do prac nad projektem
kodeksu karnego
- 197 _____ 3.3. Problematyka kodyfikacji prawa karnego materialnego w kampanii
przygotowawczej do I Kongresu Nauki Polskiej – walka
z kryminologią
- 198 _____ 3.3.1. Referat o stanie nauki prawa karnego materialnego w Polsce
- 204 _____ 3.3.1.1. Dyskusja nad referatem
- 210 _____ 3.4. Program prac nad reformą i kodyfikacją prawa karnego materialnego
autorstwa Emila Stanisława Rappaporta
- 212 _____ 3.5. Zebranie w Ministerstwie Sprawiedliwości 20 lutego 1951 roku
- 215 _____ 3.6. Prawnicy „starej nadbudowy” w „nowej bazie” – konferencja Komisji
Konsultacyjno-Naukowej z 31 marca 1951 roku

Rozdział 4

231 _____ **Pierwszy projekt kodeksu karnego PRL: projekt Lernella**

- 232 _____ 4.1. Geneza projektu
- 239 _____ 4.2. Charakterystyka i dalsze losy projektu Lernella
- 241 _____ 4.2.1. Dwa projekty czy jeden w dwóch odsłonach?
- 249 _____ 4.2.2. Zdrada ojczyzny w projekcie Lernella
- 259 _____ 4.2.3. Obraz rzeczywistości Polski Ludowej połowy lat pięćdziesiątych
przez pryzmat przepisów części szczególnej projektu Lernella
- 269 _____ 4.2.4. Język projektu Lernella
- 275 _____ 4.2.5. Projekt Lernella w opiniach przedstawicieli nauki oraz w dyskusji
publicznej

Część III **Projekt Sawickiego**

Rozdział 1

289	Zespół Prawa Karnego Materialnego Komisji Kodyfikacyjnej z 1956 roku
292	1.1. Referat Woltera i kwestionariusz
296	1.2. Kolejne wersje projektu
301	1.3. Charakterystyka projektu Sawickiego
313	1.3.1. Projekt Sawickiego a kodeks karny RFSRR z 1960 roku
314	1.4. Rzeczywistość Polski Ludowej początku lat sześćdziesiątych przez pryzmat przepisów części szczególnej projektu Sawickiego
324	1.5. Lex Jankowski
326	1.5.1. Charakterystyka
334	1.6. Wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej

Rozdział 2

341	„Kawałkowana” kodyfikacja w latach 1956–1964 i jej wpływ na prace projektowe
341	2.1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 1956 r. o warunkach dopuszczalności przerywania ciąży
352	2.2. Ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. i z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu
357	2.3. Ustawa z dnia 22 maja 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo
363	2.4. Ustawy dotyczące przestępczości gospodarczej 1957–1959: ustawa antyspekulacyjna, ustawa styczeniowa i ustawa czerwcową
379	2.5. Inne ustawy „kawałkowane” kodyfikacji

Rozdział 3

383	___	Dyskusja nad projektem Sawickiego
386	___	3.1. Mieczysław Szerer o projekcie
388	___	3.2. Przebieg dyskusji
401	___	3.2.1. Dyskusja w prasie i środowisku prawniczym
412	___	3.2.2. Zrzeszenie Prawników Polskich a projekt Sawickiego
421	___	3.2.3. Projekt Sawickiego w świetle dyskusji środowiskowej
422	___	3.2.4. Obrona Mieczysława Szerera
424	___	3.2.5. Wnioski z przebiegu dyskusji
427	___	3.2.6. Podsumowanie. Dyskusja z perspektywy delegata Ministerstwa Sprawiedliwości
429	___	3.2.7. Kontrowersje wokół dyskusji nad projektem Sawickiego
434	___	3.3. Stanowisko PZPR wobec projektu Sawickiego
438	___	3.4. Stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Komisji Kodyfikacyjnej wobec projektu Sawickiego i przebiegu dyskusji nad nim
442	___	3.5. Stanowisko Episkopatu Polski

Część IV

Projekt Andrejewa

Rozdział 1

451	___	Założenia społeczno-polityczne kodeksu karnego
458	___	1.1. Przebieg prac
462	___	1.1.1. Część ogólna
463	___	1.1.1.1. Materialne ujęcie przestępstwa
472	___	1.1.1.2. Warunkowe umorzenie postępowania karnego
474	___	1.1.1.3. Kara
475	___	1.1.1.3.1. Kara śmierci i dożywotnie pozbawienie wolności
480	___	1.1.1.3.2. Kara pozbawienia wolności
481	___	1.1.1.3.3. Kara pracy poprawczej
484	___	1.1.1.3.4. Grzywna

Spis treści	486	_____	1.1.1.3.5. Nağana
	487	_____	1.1.1.3.6. Kara nieoznaczona w stosunku do młodocianych
	489	_____	1.1.1.3.7. Kary dodatkowe
	491	_____	1.1.1.4. Nadzwyczajne złagodzenie kary
	493	_____	1.1.1.5. Recydywa
	497	_____	1.1.1.6. Wiek
	498	_____	1.1.2. Część szczególna
	503	_____	1.1.2.1. Dyrektywy dotyczące przestępstw przeciwko własności społecznej i gospodarce uspołecznionej
	510	_____	1.1.2.2. Dyrektywy dotyczące przestępstw przeciwko jednostce i jej prawom
	513	_____	1.1.2.3. Dyrektywy dotyczące innych przestępstw
	516	_____	1.1.3. <i>Założenia społeczno-polityczne k.k. w Ministerstwie Sprawiedliwości</i>
	519	_____	1.1.4. Kontrowersje wokół charakteru i istoty <i>Założeń społeczno-politycznych k.k.</i>

Rozdział 2

525	_____	Prace nad częścią ogólną projektu Andrejewa
526	_____	2.1. Posiedzenia organizacyjne Zespołu Prawa Karnego Materialnego
527	_____	2.1.1. Wytyczne Franciszka Wróblewskiego
528	_____	2.1.2. Zasady Igora Andrejewa
530	_____	2.2. Decyzje Prezydium Zespołu Prawa Karnego Materialnego z 29 października 1965 roku
531	_____	2.3. Dyskusja nad wybranymi przepisami (instytucjami) części ogólnej projektu k.k.
534	_____	2.3.1. Zasady odpowiedzialności
534	_____	2.3.1.1. Społeczne niebezpieczeństwo czynu czy społeczna szkodliwość?
538	_____	2.3.1.2. <i>Nullum crimen sine lege anteriori</i>
540	_____	2.3.2. Znikome społeczne niebezpieczeństwo czynu
545	_____	2.3.3. Zbrodnia i występki
546	_____	2.3.4. Czyn zabroniony czy czyn przestępny oraz <i>culpa dolo exorta</i>
547	_____	2.3.5. Wiek
550	_____	2.3.6. Zbieg przepisów
552	_____	2.3.7. Przestępstwa skutkowe z zaniechania

552	_____	2.3.8. Postacie popełnienia przestępstwa
552	_____	2.3.8.1. Przygotowanie
555	_____	2.3.8.2. Usiłowanie
557	_____	2.3.8.3. Sprawstwo, współsprawstwo, podżeganie i pomocnictwo
560	_____	2.3.9. Wyłączenie odpowiedzialności karnej
560	_____	2.3.9.1. Działanie w granicach uprawnień i obowiązków
562	_____	2.3.9.2. Obrona konieczna i stan wyższej konieczności
565	_____	2.3.9.3. Zgoda uprawnionego do dysponowania dobrem chronionym
567	_____	2.3.9.4. Inne okoliczności wyłączające odpowiedzialność karną
571	_____	2.3.9.5. Problem kontratypu ryzyka nowatorstwa – projekt Leszka Lernella
571	_____	2.3.10. Warunkowe umorzenie postępowania
576	_____	2.3.11. Kara
581	_____	2.3.11.1. Kara śmierci
583	_____	2.3.11.2. Kara pozbawienia wolności
585	_____	2.3.11.3. Kara pracy poprawczej (ograniczenia wolności)
591	_____	2.3.11.4. Grzywna czy kara pieniężna?
594	_____	2.3.11.5. Pozbawienie praw publicznych
596	_____	2.3.11.6. Pozbawienie praw rodzicielskich lub opiekuńczych
597	_____	2.3.11.7. Inne zakazy oraz konfiskata mienia
601	_____	2.3.11.8. Dyrektywy wymiaru kary
605	_____	2.3.11.9. Nadzwyczajne złagodzenie kary
607	_____	2.3.12. Recydywa
618	_____	2.3.13. Warunkowe przedterminowe zwolnienie
622	_____	2.3.14. <i>Lex loci delicti commissi</i>
626	_____	2.3.15. Środki zabezpieczające
629	_____	2.3.16. Zatarcie skazania
630	_____	2.3.17. Młodociani

Rozdział 3

635 ____ Prace nad częścią szczególną projektu Andrejewa

635	____	3.1. Zdrada ojczyzny
640	____	3.2. Przestępstwa wojenne i przeciwko ludzkości
643	____	3.3. „Szeptanka”
647	____	3.4. Sabotaż

649	___	3.5. Problem zagarnięcia mienia społecznego
654	___	3.6. Niegospodarność i niedobór (tzw. manko)
660	___	3.7. Przestępczość aferowa przez pryzmat afer: skórzanej, mięsnej i baru Praha
668	___	3.8. Chomikowanie, spekulacja, fuchy i oszustwa sklepowe
673	___	3.9. Bubloróbstwo, brakoróbstwo i produkcja złej jakości
675	___	3.10. Kradzież zuchwała i kradzież z włamaniem
677	___	3.11. Spędzenie płodu (przerywanie ciąży) oraz dzieciobójstwo
681	___	3.12. Przestępstwa komunikacyjne
691	___	3.13. Pasożytnictwo społeczne ze szczególnym uwzględnieniem problemu prostytcji
694	___	3.14. Korupcja i płatna protekcja
696	___	3.15. Ochrona wolności sumienia i wyznania
701	___	3.16. Zniesławienie
703	___	3.17. Systematyka części szczególnej

Rozdział 4

713	___	Prace kodyfikacyjne nad projektem Andrejewa w środowisku rządowym i partyjnym oraz w Sejmie
719	___	4.1. Dyskusja nad projektem kodeksu karnego w Prezydium Klubu Poselskiego PZPR
723	___	4.2. Prace nad projektem kodeksu karnego w Komisji Wymiaru Sprawiedliwości KC PZPR
727	___	4.3. Konsultacje z Prezesem Rady Ministrów Józefem Cyrankiewiczem
734	___	4.4. Prace kodyfikacyjne na forum Rady Ministrów
737	___	4.5. Projekt kodeksu karnego w Sejmie PRL – pierwsze czytanie
743	___	4.6. Prace w Komisji Wymiaru Sprawiedliwości Sejmu PRL – drugie czytanie
745	___	4.6.1. Konsultacje projektu kodeksu karnego z komisjami sejmowymi
752	___	4.6.2. Ciąg dalszy prac Komisji Wymiaru Sprawiedliwości Sejmu PRL – zakończenie drugiego czytania

Rozdział 5

757 ____ **Dyskusja publiczna nad projektem Andrejewa**

759 ____ 5.1. Dyskusja w prasie codziennej

765 ____ 5.2. Stanowisko przedstawicieli doktryny prawa karnego

Rozdział 6

775 ____ **Uchwalenie projektu Andrejewa i referat Franciszka Wróblewskiego**

782 ____ 6.1. Referat Franciszka Wróblewskiego

787 ____ Zakończenie

813 ____ Aneks

833 ____ Bibliografia

833 ____ 1. Źródła

833 ____ 1.1. Archiwum Akt Nowych w Warszawie

835 ____ 1.2. Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej

835 ____ 1.3. Centralne Archiwum Wojskowe w Warszawie

835 ____ 1.4. Biblioteka Sejmu RP w Warszawie

836 ____ 1.5. Projekty kodeksu karnego

836 ____ 1.6. Akty prawne

841 ____ 1.7. Wytyczne Sądu Najwyższego i orzeczenia

842 ____ 2. Literatura

878 ____ 3. Źródła internetowe

880 ____ 4. Inne

881 ____ Nota odautorska

883 ____ Indeks osób

891 ____ Summary

893 ____ Zusammenfassung